

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

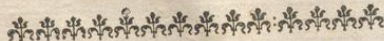
Quæst. I. An in Deo Attributa, seu proprietates metaphysicæ sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

38 Controu. I. de Dei Essentia, &c.

5 Atque hic sanè planus est Damasceni sensus, vi ex dictis, atque ex contextu patet, in quibus etiam continetur ratio perspicua (quæ nostro Valquio non occurrebat. cap. 6. num. 20.) singularis eius contra daros alios Patres locutionis Damasceni. An verò suam hanc doctrinam ritè, rectèque ex loco illo Pauli Damascenus confirmet? Negat Valsq. ibi, multatque eruditione ostendit, neque in Græco, neque in Hebræo textu legi Paternitatem, seu nomen illam significans, sed Græcè. Πατὴρ, quod familiam significat. Psalm. 21. *Adorabunt eum omnes familie gentium.* Habetur, non *paternitas*. Quod respondet nomini Paternitas, quòque in suo textu videtur Damascenus. Hebraicè verò habetur. *Misphor.* Quod 70. *patres*, id est, familie vixerunt. Standum nobis vulgatæ editioni eius loci est, cui Damascenus peritissimus, & Hieronymus citandus concordant: rectèque inde suam doctrinam à Damasceno confirmatam, est omnino sentiendum. Maxime, cum ipse Valsq. eruditè ostendat etiam ibidem, *Nominatur*. Bis in eo loco positum, idè valere Scripturæ phrasi, quod *Est*, ac nominari idè, quod *esset* fieri ad Philip. 1. *In nomine Iesu omne genua flectantur.* Atq; iterum, *Super omne nomen, quod nominatur siue in hoc sæculo, siue in futuro.* Eamque ait illius loci interpretationem esse Græcorum omnium Patrum. Chrysost. hom. 7. Theophylacti, Theodoret, Occumenij ad eum locum, Hieronymi. tit. 6. in magnis commentariis. Ex Patre enim, cuius præcellens paternitas est, fecunditas, & generatio in cælis, & in terris est: nam & sua in cælis ex Patre est, & in terris fecunditas, & generatio omnium ex ipso est, tanquam causa principali, unde, & inde utrobique nominatur, licet non tempore, dignitate tamen, & prioritate excellentiæ generationis diuinæ.

6 Vltimò de prædicatis, quæ Deo extrinsecus, siue ab extrinseca forma proueniunt vt Agere, Creare, & similia, licet aliquid Deo intrinsecum (de quo solum hic disputatur) non sint, oportune tamen intrinsecorum occasione, statuendum hic erit. Et quidem Augustinus, neque hæc vniuocè de Deo, & Creaturis dici videtur iudicasse; ac proinde neque in eis dari de Deo, & Creaturis conceptum communem 5. de Trinit. cap. 8. vbi cum plura prædicamenta translatiue solum de Deo prædicari docuisset subdit: *Quod autem ad faciendum attinet, fortassis de solo Deo verissimè dicitur, solus enim Deus facit, & ipse non fit, neque patitur.* Verum, neque Augustinus firmiter id docet, sed dubitanter, fortassis, adiuncto: neque ea particula *verissimè*, cætera agentia creata à veritate, & proprietate agendi reiecit; sed solum à veritate agendi solum: nam reliqua, ita agunt, vt patiantur, ac fiant. Insuper; cum antea reliqua prædicamenta, ac prædicata creaturarum translatiue, & nõ verè de Deo dici ostendisset; dicens his verbis solum actionem verè dici de Deo, qui Agens, non Patiens est, censet actionem puram, quæ de creatis propriè, ac verè prædicatur, verè, ac propriè de Deo prædicari: ac verissimè, quia purissimè Agens est, sine passione, Itaque hæc, & similia extrinseca, siue ab extrinseca forma, & entitate Deo obuenientia prædicata vniuocè ei cum creaturis conuenire tenendum, ob Augustini auctoritatem est: & quia in his vnica ratio, quæ à Diuinis intrinsecis Deo prædicatis, vniuocationem cum similibus creatis excludit, locum in extrinsecis non habet: quare eiusmodi prædicatis Dei, & creaturarum communis ratio dari optimè potest. Neque tamen illic inferas Deum in prædicamento ponendum: cum enim extrinseca Deo prædicata sint, ex eo, quod ipsa in prædicamento ponantur, perperam in eo ponendus inferatur Deus, vt patet.

DISPUTATIO III.

De Dei Attributis vniuersim, siue in communi.

DIXIMVS, controuersia præfatione, in Deo Essentiam, & Attributa dari: atque cursum ex Attributis pleræque, in cæterorum exemplum, nominauimus, ac post modum ea esse attributa diuina diximus,

quæ Essentiam Dei metaphysicam prædicata consequuntur: quare lata significatione, quæ omnia prædicata, quòque modo Essentiam Dei constituentur consequentia, comprehendat, inter Attributa Dei extrinsecus aduenientia prædicata, quæ Deo ex actionibus suis extrinsecis obueniunt, numerabuntur. De his autem extrinsecis prædicatis Dei, disputatio præfens de Dei Attributis, neque apud nos, neque apud Theologos procedit, sed solum de prædicatis, quæ Dei Essentia, qua metaphysice sequuntur, physice identificantur, ac proinde siue verè prædicata, & Attributa diuina: quæ scilicet, cum diuinæ formalitates sint Deo essentialiter metaphysicè iam constituto, ipsum metaphysicè efficere concipiuntur, de eoque verè prædicantur. Sed strictius adhuc in hac disputatione Attributa diuina à Theologis viuantur, quatenus contingentia prædicata diuina (de quibus de Scientia, & Voluntate Dei disputatur profuse) secludit, solique prædicata diuina necessaria cohercet: & ne de his quidem, in latitudine sua tota, cum enim prædicata diuina personalia necessaria etiam Deo sint, ac de eis, dum de mysterio Trinitatis agitur, per otium (vt porè propria sede) agatur, ea etiam ab hac disputatione merito relegantur. Solum ergo hic disputabitur de prædicatis necessariis, seu Attributis diuinis, quatenus solum prædicata necessaria Essentiam metaphysicam Dei indiuiduè metaphysicè, vbiuis personarum consequentia, ac tribus Personis communia cohercet: quæ proinde essentia metaphysicè proprietates iure dicuntur.

2 Sed enim, licet eiusmodi Attributa, & proprietates Essentia metaphysicè Dei supponeremus esse atque communiter Theologi supponant, nescio an eorum aliquibus in consequentiam doctrinæ alterius suæ, præfata asserat suppositio: quare, vt debita consequentia in hac materia procedamus, doctrinæ, quæ huic communi Theologorum sententiæ aduersantur, reiciendæ in primis erunt, vt eiusmodi proprietates metaphysicæ, siue Attributa diuina firma persistant: quare de eiusmodi Attributorum existentia in primis disceptandum erit, quoad questionem. An sint spectat: quam bipartita statuimus, vt duplicem opinionem, quæ eorum existentiam enervit, eaque è medio porus tollit, ablegemus, in qua ap ex parte obiecti, tam inter se, tum ab essentia mutuò, aut non mutuò se formaliter, vel includant, vel excludant? Secundo, quot sint Attributa, eorumque varias diuisiones recensuebimus. Tertiò an inter se, non solum per intellectus nostri præcisionem metaphysicè distinguantur (vt quest. 1. ostensum manebit) sed etiam an ante illam, vel realiter formaliter ex natura rei? Quarto, an saltem realiter virtualiter differant? Quinto, an ratio Entis, Boni, Veri, aliudve Attributum omnia Attributa, & Essentiam transcendat? ac proinde an ea Attributorum diuino vulgaris in transcendencia, & non transcendencia recta sit?

QUESTIO I.

An in Deo Attributa, seu proprietates metaphysicæ sint

RES hæc supponebatur, quàm disputabatur ab Scholasticis ferè omnibus; cum tamen ab eorum pluribus, præcipue non admodum antiquis, negari omnino consequentia causa deberet, vt statim videbimus.

CERTAMEN I.

Vera sententia, de iectis eius aduersariis occultis eligitur.

AD DEO ARRIANI (vt viuimus. contr. de Trinit. Ad. 8. quest. 3. cert. 1. numer. 1.) agere distinctionem

etiam omni rationis ratiocinatio ex parte obiecti in diuinis predicatis ferebant, vt eam infra mortuos amaram cuperent, quo facilius Doctores Catholicos in Filij diuini Consubstantialitate, vexarent: ac proinde neq; illam in diuinis Attributis, & Essentia, ex quo facilius in Essentia, & personalitatibus admitteretur, audire volebant. Præpositus verò Catholicus Doctor, non ex prauo illo, & hæretico animo, & sine, inter Essentiam, & personalitates negabat eiusmodi distinctionem, sed quia ex diuina Simplicitate idem omnino ex parte obiecti, abstracto nomine Paternitatis, ac Filiationis, atque eorum concretis, Pater, & Filius significari censebat, teste Al- rissiodorensi apud Maiorem, & ibidem citatis. Ex eo verò principio, idem de Iustitia, & Iusto, Immenfitate, Eternitate, Infinitate, & eorum concretis videretur sensisse; licet de memoratis solum (quia Theologia dissonantioribus) mentio ab his authoribus fiat. Pro eadem Præpositi sententia referuntur, vt ibidem vidimus, Gregor. & Gabr. non multa referentium fide. Itaque ex Doctores Theologos, nemo palam distinctionem Attributorum ab Essentia formalem, ex parte obiecti negauit in terminis, præter inominatos aliquot Nominales apud Nostrum Bezan. 1. p. ium. tract. 1. quæst. 2. num. 1. quare neque dari Attributa Dei Essentiam consequentia, quæ in Deo, nisi ea distinctione interueniente, esse minime possunt, videntur admittere.

2. Occulte tamen, & elanculum, atque inconsequenter, ex his, qui Deo Essentiam, & Attributa metaphysica concedunt, eadem ipsi quam plures Scolastici, alia, & alia via negant. Cum enim sine distinctione formali, & obiectiua essentia metaphysica, à metaphysicis eius proprietatibus, seu predicatis metaphysicis, ac necessario eam consequentibus, neque hæc, proprietates ipsam consequentes magis esse possint, quam ipsa sui ipsius metaphysica proprietates, seu attributum esse queat, sit plane eos omnes Doctores, qui eiusmodi inter Essentiam, & Attributa obiectiuam formalem distinctionem in Deo negant, in eo etiam Attributa diuina negare (vt citato loco notauimus, & quæst. 4. in simili ostendi) necessariò certissimum est. Neque enim distinctio necessaria, vt Essentia præcedat, & Attributa sequantur in diuinis illis est, sed solum in nostris de eodem omnino subiecto cognitionibus, in horum sententia, vt patet, & fatetur. Sunt autem Theologi qui eam distinctionem inter Essentiam, & Attributa Dei negant, ac consequenter Deo Attributa absolutè negare debent, in duplici Schola, duplici principio, & fundamento innixi. Primi sunt, quotquot Scholam Nominalium secuti hæcenus sunt, & formalitates ex parte obiecti in re physice eadem, nostris cognitionibus præcindi possent: huius verò referuntur, Ogam in 1. d. 2. q. 2. Gab. 9. 1. 2. 2. Greg. d. 8. q. 2. art. 1. Maior. q. 7. Aliacen. q. 6. art. 2. Maior. q. 2. art. 1. Aureolus q. 3. 2. 2. Andr. de Caltronouo, d. 32. q. 2.

3. Ceterum citatos Doctores in re præsentem, non certa fide referri, vel inde mihi perspicuum est: quod Essentiam, cum à personalitatibus, tum ab Attributis diuinis ex natura rei formaliter, iuxta Scoticum suam Scholam diuidant, vt videbimus quæst. 4. per totam, quod plus est, quam per rationem solum ex parte obiecti dissecare: imò non possunt non simul ea ex parte obiecti diuisum, ac præcisa fieri. Licet ergo ea Nominalium prædictorum doctrina rei eiusdem nullum esse prædicatum, quod ex parte obiecti, adhuc per rationem nostram ab alio, rei eiusdem diuisum, imò neque præcindibile esse ferat: quare totam esse vocem solum (vt antiquitus ex ipsis referebatur) vel nostrorum potius, circa rem eandem conceptum: (vt Petrus Hurtado, & sequaces nuperi eos interpretantur.) diuersitatem de re eadem, de prædicatis formaliter realiter, & formaliter etiam ex natura rei, eiusdem, antiqui Nominales intelligunt: cumque diuina prædicata, tum personalia, tum attributalia, licet rei eiusdem realiter formaliter, ex natura rei formaliter ab Essentia diuidant, vt contradictoria videntur, quæ sonare in prædicatis diuinis videbantur pro sententia præsentem distinctionis obiectiue eorum ab Essentia, immerito re- censentur.

4. Solum ergo pro ea referri nouiores sæculi nostri Nominales iure possunt, quia eam etiam distinctionem formalem ex natura rei inter Essentiam, & personalia, atq; Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

attributalia prædicata abnuentes, prædicata rei eiusdem realiter formaliter identificata præcindi, ex parte obiecti negant. Hi verò sunt Petrus Hurtado d. 6. Met. sect. 4. qui, & sententiam, & argumentum Nominalium eo robore suscitauit, vt Arriagam, Ouidio, ac fere omnes Recentiores ad se traxerit. Arriagam d. 5. log. sect. 2. & tit. 1. 1. p. d. 9. sect. 1. qui tamen in his, quæ virtualiter in diuinis distinguuntur, vt Relationes, & Essentia, præcisiones admittit. Ouidio, contr. 4. Met. p. 8. atque in creatis expressè, Franciscus Alfonsus, tract. 1. Log. d. 4. sect. 2. argumento contradictoriarum; quod idem, & in diuinis probat. Pro eadem sententia merito numerantur Magister in. 1. d. 8. Commentator Boetij in. 1. de Trinit. afferentes diuina cuncta solo nomine distingui, & qui apud Niphum. 12. Met. d. 13. cap. 3. aiunt diuina nomina omnia synonyma esse, ac proinde tam ipsa, quam conceptus, quibus substituantur, idem omnino obiectum, ac significatum habere: quin aliud ab alio distinctum, aut præcism formaliter significant. Hanc verò Nominalium veterum, & Recentiorum sententiam pessimè semper odi: atque ex philosophicis principiis, pro virili impugnaui in logicis, & metaphysicis controuersiis: vbi argumenti vni de contradictoriis pro sua sententia fallaciam detexi, roburque eneraui: quare eius solutionem hic ex initio non repetam: licet Theologicis argumentis, huius loci propriis, iterum contra eos in præsentiarum præcisiones obiectiuas euincam: quia aliter existentia Attributorum, & proprietatum metaphysicarum Essentia metaphysica Dei, de qua nunc disputamus, stare non potest.

5. Aliunde verò Doctores plures, qui præcisiones obiectiuas in prædicatis rei physica eiusdem intrinsecis, & identificatis realiter, ac proinde in diuinis etiam, admittunt, Attributa metaphysica Essentia metaphysica Dei, quæ verbis admittere videntur prorsus à Deo relegant, & explodunt: docentes Essentiam metaphysicam Dei, in eius metaphysicis Attributis, atque hæc in illa mutuo, ac vicissim formaliter, & essentialiter includi: hi verò sunt Soares omnes ex suo Antesignano Soario. 1. p. lib. 1. de Essentia Dei à cap. 11. vsque ad 13. quare miror cum pro opposita sententia non inclusionis mutue ab aliquibus referri. Ita verò hanc sententiam tandem defendit, vt in Nominalium sententiam videatur reuocare, sua præcindentium ex parte obiecti sententia relicta. cap. 13. num. 8. vt legenti parebit, atque inferius ostendemus, ostendimusque citato loco de Trinit. ac proinde cum eis tandem erit impugnandus. Probat multa Patrum testimonia recitans, quæ dedimus. d. 2. quæst. 1. & quæst. 3. quæ sunt, vt vidimus, de sola physica, & reali identitate Essentia, & Attributorum. Pluribus item S. Th. allegationibus; cum tamen non alio, quam præfatorum Patrum sensu loquatur, vt ex ipsis locis patet, atque ex opposita sententia, quam expressè tueretur, locis statim citandis.

6. Nostra ergo verior, communiorque sententia docet, vera diuina Attributa esse in Deo, quæ metaphysicam Dei Essentiam inuicem vbique consequuntur, ac proinde eius proprietates metaphysicæ sunt omnino ex parte obiecti formalitatis præcise ab Essentia, atque eam consequentes; quin, vel illæ in hæc, vel hæc in illis formaliter, aut essentialiter metaphysicè claudantur. Ita S. Th. 1. p. quæst. 13. art. 4. quæst. 14. art. 14. quæst. 24. art. 2. quæst. 29. art. 1. & 2. Vbi eius Interpretes. Caiet. Molina. Canar. Valquez Arrub. consenserunt. Capcol. in. 1. d. 8. & Thomista vetiores omnes. Durand. d. 2. quæst. 3. Granad. 1. p. contr. 1. tract. 2. d. 6. contr. 5. tract. 3. d. 3. & 4. Escot. quæst. 4. art. 2. dub. 14. Tanner. d. 2. quæst. 2. dub. 3. d. 4. quæst. 3. dub. 2. Ruiz. d. 8. de Scientia & d. 12. de Trinit. apud quos plures alij ex recentioribus qui omnes Attributa ab Essentia per rationem nostram distinctione rationis ratiocinata distingui, ipsamque indiuiduè sequi metaphysicè docent: quod satis erat, vt Soares & alij eos, præfessim. S. Thom. de distinctione formali ex parte nostrorum actuum omnino se tenentem non interpretarentur: cum hi omnes distinctionem rationis ratiocinata, prædicatum rei ex parte obiecti semper intelligant, per nostri intellectus præcisionem obiectiuam. Totum ergo præsentis quæstionis, & sententia nostre negotium & cotta utramque Scholam, & viam nobis aduersam, præcisiones

ORTEGA
In a. pari
D. Via

præcisiones obiectiuas diuinorum prædicatorum essentia-
lium, & attributiuarum sine ulla confusione, aut inclusio-
ne mutua, ex parte obiecti formalis, siue conceptus ob-
iectiuus vniuersitatis eorum monstrare, vt Attributiones Deo
adesse monstremus.

CERTAMEN II.

*Præcisiones obiectiuæ inter Essentiam, &
Attributa, ex earum in mysterio
Trinitatis necessitate, monstrantur.*

1 Probatur primò: Dantur in Deo præcisiones ob-
iectiuæ formalitatum, seu conceptuum obiectiuo-
rum inconfusorum, nec se mutuo includentium, Essentia
metaphysica Dei, & prædicatorum personarum: ergo
& attributiuarum. Consequentiam contra vereres, ac re-
centes Nominales est legitima: cum æquè in vtriusque
eorum argumentum, & fundamentum contradictorium
de re verè & realiter, atque ex natura rei eadem, vel
ruat, vel consistat: ac proinde (si ex nouis Nominalibus,
Atriagam excipias) reliqui consequentiam admittunt.
Antecedens generatim probari facis poterat. Primò ex
dictis omnibus controuersis Logicis, & Metaphysicis pro
dandis vniuersim obiectiuis præcisionibus rerum omnium
prædictis physicè, & realiter identificatis. Secundò spe-
cialiter ex dictis, contr. 8. de Trinit. quest. 4. sed nunc
specialius probatur argumentis, quæ ibi cert. 2. num. 2.
& quest. 3. cert. 2. num. 1. & 2. nunc autem, quia longius
ea persequi Recentium Murcianorum exemplo, vtilius
fore didici, suis persequar; quia, si non datur præcisio
obiectiuæ facta per cognitionem in Trinitate: ergo nec
facta per vocum significationem, quæ idem omnino
quod cognitionem, quibus substituantur significant, & in
vobis æquè, atque conceptibus currit contradictoriarum
argumentum. Imò Nominales ex hoc tales dicti sunt.
Pergo, ergo hæc duæ propositiones. *Pater distinguitur à
Filio, Essentia distinguitur à Filio.* Idem omnino signifi-
cant, & prædicant de eodem: nempe de indiuisibili, ex
parte obiecti etiam entitate Patris; quæ tota, siue voce,
siue conceptu Essentia, vel Patris significatur: ergo vtræ-
que propositio vera est, vel vtræque falsa.

2 Pater quia quoties duæ propositiones formales, siue
mentales, siue vocales, idem prorsus ex parte obiecti
significant, vel eandem habent propositionem obiectiu-
am, siue eam hoc, vel illo iudicio, aut voce represen-
tent, ac significant, nequeunt non eadem, vel omnes
conformari, vel disconformari: eatenus enim veræ, &
conformes, vel secus, propositiones sunt, quatenus ob-
iectum representatum, vel significatum per illas, ita est,
aut non est, sicut esse assentitur: idem autem obiectum
omnino nequit esse conforme, aut non conformabile
vtræque: quare vocum, vel conceptuum nostrorum ve-
ritas, obiectiuam propositionem non immutans, sed eandem
relinquens, veritatem, aut falsitatem propositionis im-
mutare non potest: vt patet in his. *Hic gladius est luci-
dus: vel, hic ensis est lucidus.* Ergo cū idē, ex parte obiecti
etiam subiectum significet in non prædicentium obiecti-
quæ sententia, propositio vtræque, vel falsa erit, vel ver-
aque vera, vt inferebamus: at qui ex Fide prima est vera,
& certa propositio; secunda est falsa, & hæretica: ergo
aliquid ex parte obiecti conspicitur, cum concipimus
Patrem, quod non concipimus cum Essentiam concipi-
mus: ac proinde concipimus Essentiam præcisè, non
concepta Paternitate, seu Patris personalitate, atque ita
eis vocibus significamus: idque fateri debemus ne in Fi-
dem peccemus, atque in hæresim impingamus. Similia
plura absurda deduci possunt: *Filius producit, Essen-
tia producit: Essentia communicatur, Paternitas com-
municatur. Deus est Trinitas, Pater est Trinitas, vel Fi-
lius, aut Spiritus est Trinitas.* Sexcentaque alia propo-
sitionum binaria, quorum quodvis alteram de Fide veram,
alteram de Fide falsam, & hæreticam contineat: cum ta-
men in non prædicentium obiectiuæ sententiæ, vtræque
simul vera, vel falsa, eodem argumento conuincatur.

3 Inde verò videant non prædicentes obiectiuæ in
hoc mysterio, sed idem omnino ex parte obiecti, quovis
rei eisdem conceptu representari, idemque quavis voce
ei respondenter significari assentes, quorū alia, quantū
inferantur absurda. Primò enim qui audit hæreticū cum
affirmantem. *Essentia distinguitur à Filio.* Aque poterit
assentiri, atque Catholico assenti, *Pater distinguitur
à Filio*, vel, si huic dissentiri potest salua Fide, & poterit
dissentiri primæ salua Fide, integrumque vniuersi cuique erit
affirmare primam, sicut secundam, vel negare secundam,
sicut primam: imò ad ea cogitur: quare nemo poterit ve-
ritates mysteriū Trinitatis, & incarnationis fateri, quin
hæreses etiam in illis fati cogatur: cum idem prædi-
catum de eodem etiam obiectiuo subiecto prædicetur in
vtræque. Item, cum eodem obiectiuæ propositioni nequeat
quis assentiri, & dissentiri simul, nulla esse poterit obli-
gatio ex Fide dissentendi primæ, & assentiendi secundæ:
cum nemo ad impossibile teneatur, cuiusmodi est assen-
tiri simul duobus obiectis contradictoriis: Tertiò cum
nequeat ex Fide assentiri obiecto primæ, nec poterit as-
sentiri obiecto secundæ, quod idem obiectiuæ in non præ-
dicentium sententia est. Ratio autem harum omnium
illusionum est: quia de vno, eodemque conceptu obiecti-
uo ex parte subiecti conceptu, & apprehensio duo prædi-
cata contradictoria distincte concepta simul enuntiat
non possumus: quia nec possumus assentiri, & dissentiri
simul eodem obiectiuæ propositioni: neque idem prædi-
catum de omnino eodem subiecto, affirmare simul, &
negare, ni amentia vexet.

4 Dices Primò: hæc eadem argumenta æquè militare
contra communem fati, mutam inclusionem Essentia,
& reliquorum prædicatorum, quam retulimus, cert. 1.
fateor, ac proinde eam reicio, sicut hanc: neutram enim
defectu communitatis, sed solutionis adeo grauius argu-
mentis reicio: Dices Secundò: Mysteria Fidei à præcisio-
nibus obiectiuis non pendere, realia enim, ac reuera sunt.
Neque id nego: sed solum neque à nobis intelligi, credi-
ve, vt ab Ecclesia proponitur siue eis præcisionibus posse:
quod factis argumentis ostendo: Dices Tertiò: etiam
prædicentibus Catholicis, communes esse artatas dif-
ficultates: quare mysteriū, non harum opinionum, diffi-
cultates esse: cum certum sit, atque inuitabile, Patrem
non distinguī realiter ab Essentia: & tamen distinguī rea-
liter à Filio, in sensu materiali, & identico tangi Essen-
tiam ex parte obiecti, ac de illa eandem propositionem
verificari: & contra, cum dicitur, Essentia non distinguī-
tur à Filio realiter, Paternitatem in sensu identico tangi:
ac proinde in eodem sensu negari non posse, Paternitatem
non distinguī à Filiatione, siue esse Filiationem: si in hoc
mysterio, liceat, sicut increatis, philosophari: nam in
sensu materiali, & identico verum est animal, quod mate-
rialiter tangitur, & cognoscitur, dum concipitur rationali-
ter, esse principium discurrendi. Verum supponitur falsum
quod scilicet, cum Paternitas dicitur, etiam materialiter
tangatur Essentia, & contra: & idem est de rationali cum
animali, cum rationale concipitur. Id enim est supponere
non dari præcisiones obiectiuas, ex qua suppositione in-
fertur, quod in sensu materiali, & identico inferri aiunt,
& est omnino absurdum, & contra Fidem, adhuc in eo
sensu, secus autem in prædicentibus obiectiuæ, qui, ne
materialiter quidem, tangi nomine, & conceptu Paterni-
tatis Essentiam, aut Essentia nomine Paternitatem de-
fendunt.

5 Sed instabis, Synchegoremate realiter adiuncto eis
propositionibus, non posse non statum realitatis Paterni-
tatis attingi: ac proinde identitatis cum Essentia, quam
in illo habet: cum non, nisi eo statu possit distinguī rea-
liter à Filio, seu Filiatione: & tunc eadem inferuntur ab-
surda: quare ex præcisione, vel non præcisione obiectiuæ
non prouenire. Sed tamen, cum Paternitas præcisè co-
gnoscitur ex parte subiecti, non cognoscitur statum reali-
tatis cum Essentia: Nam realiter, illud cadit supra distin-
ctionem à Filio: ac proinde neque Essentia identitas cum
Paternitate, neque ipsa Essentia cogitur ex parte subie-
cti: sicut neque, cum negatur Essentia distinctio, seu af-
firmatur identitas cum Filiatione: quare neque materiali-
ter tangitur tunc Paternitas, cum Essentia ex parte subie-
cti concipitur, vt idem cum Filio, siue ab eo indistinctio
affirmatur, sed ex parte prædicati cum Filio identitas rea-
lis.

dis. Quod autem distinctio realis Paternitatis à Filiatione sine statu realitatis, ac proinde identitatis cum Essentia, esse non possit, probabit quidem rationem, cur vera ea propositio sit, & verificetur prædicatum distinctio realis de Paternitate, quæ subiectum est, non autem Paternitatem ex parte subiecti representant cum illo statu realitatis, & identitatis.

8 Verbis. Ponatur synchegorema realiter ex parte etiam subiecti: Paternitas autem realiter distinguitur realiter à Filiatione, vt de Fide etiam est; & tamen de Fide etiam est Essentiam realiter sumptam, non distingui realiter à Filiatione ubi necessario nostra argumenta recurrunt. Negatur tamen recurrere: Nam status realitatis Essentia tribus Personis realiter communis triplex est, pro triplici eius identitate reali cum illis, ac proinde respectu filij nequit dici distincta realiter, seu non eadem realiter cum illo: cum habeat cum illo identitatem, & indistinctionem realem, quam determinatè significari ex parte subiecti, facit prædicatum personale filij, seu Filiationis, ac non statum identitatis cum alia Persona; iuxta dicta controuersi. vlt. de Trinitate, & controuersi. vlt. de Incarnat. d. de communicat. idiomat. Adhuc dices apud Beatos, & Deum, veram esse alteram eorum propositionum. *Paternitas distinguitur à Filio*, & alteram. *Essentia non distinguitur à Filio*, esse falsam, ubi præcognitionibus locus non est: ergo non pender veritas vnius, & falsitas alterius à præcognitionibus obiectiuis. Respondetur in mea sententia, visione posse vnum prædicatum verum rei, sine alio secum identificato videri, vt supra ostendi controuersi. de Trinit. & Incarnat. id quod super factis argumentis non leuiter confirmatur, si admitteris eodem modo, & terminis eas veritates mysteriorum huius Deo, ac Beatis proponi, vt supponit instantia aduersariorum. In sententia vero negante, præcognitionem visioni obiecti, ex veritates non eo modo, neque eisdem terminis Beatis, ac Deo proponi dicendum est, sed modo superiori, quem in hac vita non capimus, licet nostro modulo cognoscendi se accommodatis Deus, ita nobis eas veritates reuelauerit, longe aliter, quam ipse illas videt, & cognoscit.

7 Instans contra nos relictis respondebis, in hac propositione, *Natura, seu Essentia est Filiatio*, (& idem est de similibus) Paternitatem etiam acq. immediate ex parte subiecti attingi, ratione autem virtualis distinctionis huius à natura fugere rationem subiecti in ea prædicatione. Non dubito, ratione virtualis distinctionis, ita Paternitatem à ratione subiecti eius propositionis separari, quia inter eam, & Naturam, plurius obiectiuum præcognitionem ponit, ex qua, & hac necessario inferatur: sed posito, quod hanc non inferat virtualis distinctio (vt non præcidentes volumus) fieri, imò, ne cogitari quidem possit, quod de integro conceptu obiectiuo apprehenso acq. & directe ex parte subiecti non prædicetur prædicatum (necum de omnino eodem, & infestili ex parte obiecti) cuiusmodi sunt Essentia, & Paternitas in non præcipientibus. Primo: quia prædicatum afficit totum, quod directe concipitur ex parte subiecti, & cum quo in recto concordat; Rursus, si potest prædicatum cadere in parte recti, quod concipitur ex parte subiecti, & non in alteram partem, & si non sit maior ratio vnius, quam alterius, adhuc ab affirmante ipso sciri nequit, de quam obiecti parte affirmet prædicatum. Secundo rogo: cum ita responderetur, præcinditur Natura à Paternitate: vel secus? si primum, dat manus solutioni, & fatetur, quod negat: si Secundum de eodem omnino obiecto indiuiso, atque indiuisibili affirmat esse subiectum, & non esse subiectum prædicati, & iudicij eiusdem. Tercio: cum idem sit omnino subiectum, & obiectum huius. *Pater, seu Paternitas, est Filiatio*, atque illius: *Natura est Filiatio*, atque eadem distinctio virtualis Paternitatis à Natura eadem, refugiet Paternitas esse subiectum prædicati illius, cum ponitur Paternitatis nomen ex parte subiecti æquè, atque cum ponitur Naturæ nomen: Ac proinde prima æquè vera, atque de Fide erit, ac secunda, & cui liceat assentiri: quod est hæreticum. Oportet ergo sateri voce, conceptuque Patris aliquid amplius ex parte obiecti significari, & cognosci, quam voce Naturæ, ac proinde hac voce, & conceptu præcindi aliquid Patris, voce autem, & conceptu Paternitatis si-

gnificari, & concipi aliquid omnino ex parte obiecti diuersum, vt veritates mysterij huius Catholicè concipiamus, & fateamur.

8 Hæc sunt, quæ Petrus Hurtado tentauit, effugias quibus tuto fugere non iudicauit Ouiedo, ac proinde controuersi. 4. metaph. citata, punct. 8. an. 49. alia tentauit. Primum: quia, licet sit idem omnino obiectum, & significatum ex parte subiecti, eademque prorsus obiectiuum propositio, tamen de eo per diuersa media cognitio loquimur, ac si ex parte obiecti esset subiectum diuersum, sed non capio diuersa hæc media, cum vnicum virtutis propositio medium diuina reuelatio sit. Secundo: nec per diuersa media eidem omnino propositioni obiectiuæ assentiri, & dissentiri possumus simul, vt supra dicebamus, magis quam ad duplicis contradictorij simultaneum assensum venire. Tercio: media diuersa Doctoribus aduersæ sententiæ solum inferunt, locò connotatorum diuersorum in ordine, ad quæ tota res, seu obiectum modo cognosci, modo non cognosci diceretur: quod in re præsentis (præterquam quod neque alibi) locum non habet: quia totam entitatem Patris respectu etiam ad quodvis medium, communicari Filio, nisi hæreticè dici nequit. Denique, quod diuersus cognoscendi, & significandi modus de eodem omnino obiecto etiam obiectiuè idem præter nobis, quod diuersitas obiectiuæ falsissimum esse, facta hætenus argumenta conuincunt: quare ea solutione eis satis fieri non potest.

9 Respondet Secundò. Aliud esse in propositionibus verificationis, Aliud prædicationis subiectum, vt patet in hac: *Aliquis homo currit*. Currente Petro, qui solus verificationis subiectum est. Cum tamen prædicationis subiectum distinctiuè, omnia indiuidua hominis sunt: ita inquit, subiectum prædicationis in hac: *Natura communicatur*, (& idem est de alijs) totam Patris entitatem esse, verificationis autem solam Naturam: sed in primis cum propositio est de subiecto singulari, & determinato, vt in hac, *Natura communicatur*, & similibus, implicat esse prædicationis, ac non verificationis subiectum; Si ergo tota Patris entitas indiuidua, ac determinata ponitur ex parte subiecti, de tota non solum prædicari, sed & verificari prædicatum necesse erit: ac proinde, vel propositio est falsa, vel de tota entitate Patris verificabitur, quorum quodvis hæreticum erit. Secundo: cum ait Naturam solum esse verificationis subiectum, vel præcindit eam à Paternitate, vel secus. Si Primum, nil aliud contendimus; si Secundum: ergo tota Patris entitas est verificationis subiectum. Ac proinde, & verè de tota dicitur communicari, quod est erroneum: & aliter verificari, ac non verificari simul de tota entitate Patris, seu de Paternitate, quod est formale contradictorium assertionis.

10 Neque valet huius prædicati, *verificatur*, seu *verificationis* prædicata subiectum prædicationis esse totam Patris entitatem, rationem verificationis verò solam Naturam. Nam & redeunt impugnationes factæ, quousque in processum infinitum solutio abeat. Secundo: quidquid sit de ratione verificandi, siue subiecto verificationis directæ, vel reflectæ, nequit non erroneum esse asserere de tota Patris entitate verificari, quod communicatur, vt patet: id quod ostendo sic, & rursus solutionem præcipuam simul impugno. Qui exteius assereret totam entitatem Patris communicari, quantumvis assereret de sola Natura verificari, & ratione illius de entitate tota, vt hæreticus ex prior dubio procul damnaretur: ergo, qui interne iudicat, totam entitatem Patris communicari, quantumvis iudicat de sola Natura verificari, & ratione illius de tota entitate Patris, hæresis interne damnandus est. Atqui ex parte subiecti totam entitatem indiuisam, & infestiliter ponunt in hac propositione: *Natura, vel Essentia communicatur*, & iudicant de tota entitate Patris communicari: ergo licet iudicent naturam esse verificationis subiectum, & ratione cuius de tota illa infestili entitate verificatur, hæresim incurunt internam. Denique vt arguebam contra Petrum Hurtado, numer. 7. eadem solutione poteris (imò teneris defendere hanc propositionem esse veram. *Paternitas communicatur*. Cum idem ex parte subiecti, atque in illa concipiatur, ac proinde Natura, quæ est subiectum verificationis, & ratio cur de tota entitate verificetur prædicatum,

42 Controu.I. de Dei Essentia, &c.

dicatum, apprehendatur; vel, si hæc falsa sit, falsa etiam erit prima, Vtrumvis autem non nisi hereticè asseretur.

11 Tandem respondet Ouedo. Prædicata de subiectis formaliter sumptis verificari solum debere, non solum, ut cognitis ex parte obiecti, sed etiam formaliter ex parte actus; hæc autem formalitate actus non esse idem Paternitatem, seu Patrem, ac Naturam. Sed contra Primò, quia prædicata realia, & vera (cuiusmodi sunt memorata) non conveniunt subiectis formaliter, ut cognitis, sed secundum se obiectivè sumptis: alioqui cessante cognitione illis non competere: quod falsum, & proprium entium rationis est: imò verò, ideo verè affirmantur, vel falso, quia rebus in se, atque independentè à nostris cognitionibus competunt, vel non competunt; licet in re non eis competant, ut in statu cognitionum, & præcisionum obiectivè sunt: ergo, si ex parte obiecti idem subiectum, & obiectum formale vtriusque propositionis est, nil refert ad verificationem, vel falsificationem nostrorum conceptuum formalium, vocumve diversitas, Denique, si idem omnino subiectum, & obiectum vtriusque conceptibus, & vocibus cognoscitur, & significatur, æque formaliter per quemvis eorum conceptum, & quamvis eorum vocum concipitur, & significatur, vel Paternitas, vel Pater vel Natura, nullumque eorum formalius, per unam, quam per aliam. Ex quibus omnibus constat sine obiectivis præcisionibus Veritates Catholicas mysterij Trinitatis intelligi, explicari, asserique non posse. Indeque etiam inter Essentiam, & Attributa deberi consequentia causa, præcisiones obiectivæ concedi.

CERTAMEN III.

Specialiora argumenta præcisiones obiectivæ inter Essentiam, & Attributa confirmant.

1 Sed, licet iuxta nostri Ariagæ memoratam sententiam, ex præcisionibus obiectivis personalium Trinitatis à communibus legitime hæc (ut inferuntur quidem) non inferrentur, sed ex virtuali eorum distinctione: in ipsis communibus facile probantur. Primò autem Sanctus Thomas in hac fuisse sententia nemini dubium est. Tum, quia Attributa Dei Essentiæ concedit, quæ sine hac præcisione stare non possunt: Tum, quia id expressè docet in l. d. 2. qu. 1. art. 3. corp. & §. quantum ad primum, & §. quantum vero ad quartum, ubi post multa ad rem hanc consentanea, ait, Essentiæ, & Attributorum nomina Synonyma non esse, ac pluralitatem rationum, quæ eis significantur non esse tantum ex parte intellectus, sed etiam ex parte ipsius Dei. Ne autem quis intelligat dici ex parte Dei, in ordine ad diversa connotata sumpti, prævenit art. 2. (dicens) Quidam dicunt quod ista Attributa non differunt, nisi penes connotata in creaturis, quod non potest esse, &c. Tandem expressit sententiam & doctrinam 1. par. qu. 54. art. 14. quare nemo ex Thomistis, siue priscis, siue iunioribus, hac de re circa S. Thomæ mentem dubitavit; sed ab hac sententia expressè stare vno ore fatentur.

2 Neque Sanctorum Patrum sententia ea de re est obscurior. Et primò quidem Basil. 1. contra Eunom. vers. med. col. 11. de Attributorum & Substantiæ divinæ nominibus, synonyma esse, sicut nuper S. Thom. negavit, ut recitabamus d. 2. qu. 2. certam. 3. n. 2. fine. Si autem idem, ex parte obiecti etiam, significarent voces, & conceptus, pro quibus substituant, & idem obiectivè representarent, synonyma voces essent, ut patet. Nec refert non esse synonyma, quæ licet idem ex parte obiecti, & significari, diversimodè tamen conceptum significant: quia synonymia nominum ex significati, ad quod exprimendum posita pro conceptibus internis sunt, identitate obiectivæ adæquatè desumitur; alioqui si conceptus identitas etiam requireretur, nulla essent synonyma, cum nihil sit, quod diversimodè concipi à nobis nequeat; imò synonymia om-

nes voces, & conceptus diversi esse debent, ut synonymiam habeant. Sed nec magis præstat, quod debeat idem concipi, & significari in ordine ad idem connotatum extrinsecum, non ad diversa. Tum quia, ut nomina ex connotatis diversis synonyma non sint, eis ipsis ea connotata, indirectè saltem, debent significari, nec satis est, aliis additis vocibus idem obiectum, seu significatum ad diversa comparari, ut patet in his: *hic gladius est meus: hic ensis emptus est ex Ioanne*. In quibus diversitas comparationum ad diversa connotata per alias voces explicata, non tollit nominibus *Gladius*, & *Ensis* synonymiam. Tum, quia plura sunt divina nomina, quæ sunt divina, & sine vilo respectu ad extrinsecam significant, ut nomen *Essentia*, & quod idem est Existencia, Voluntas, Intellectus, Infinitas, Scientia, Amor, Simplicitas, Bonitas: ergo hæc, nec significantur, nec concipiuntur in ordine ad connotata diversa, ac proinde synonyma erunt, contra Basilium, qui id de horum plerisque nominatim negavit.

3 Secundò Nyssen. lib. ad Ablau. *Quod non tres Dî*, recitatus num. 2. citato, post multa ad rem hanc perspicua, aiebat nullo ex nominis Dei nominibus, & prædicatis communibus à se enumeratis, quorum vnumquodque diuinum aliquid peculiare significat, Naturam Dei denotari. Et lib. postea, de Trinitate, ad Eustach. ibidem recitatus, aiebat, nondum post tot divina nomina orationem naturæ Dei indicem, seu significativam esse ex cogitant. Cui consonabat ibidem recitatus Damascen. ex 1. de Fide cap. 4. asserens ea nomina non infinnare Dei naturam: Atque si quodvis Dei nomen totam entitatem Dei, ac non præcisi-
tam ex parte obiecti significaret, necessariò significaret Naturam: ergo formalitates, seu prædicata divina præcisi-
ta ex parte obiecti, ex horum Patrum mente significant. Huc facit etiam Cyril. 11. Thesau. ibidem recitatus, asserens hæc omnia non significare Naturam. Accedit Nyssen. citato loco de Trinitate, ad Eustach. non solum aien, non significare Dei naturam, sed significare aliquid, quod circa illam sit: quo etiam pacto, citato loco scriptis Damascenus, innumericque alij Patres citati, n. illo 2. Tandemque significavit citato loco Cyril. addens: ea nomina solum significare aliquid eorum, quæ in substantia Dei insunt. Quibus verbis significata nominum Dei, ut Naturæ & Substantiæ divinæ accidentia, seu proprietates metaphysicas à nobis concipi, & cogitari fatentur. Imò expressit Cyril. ibidem post libri medium dicens. *Non omnia, quæ in Deo sunt, & de Deo dicuntur substantiam significant. Reliquum est igitur ut rationum, modoque dicendi accidentia esse dicamus: quoniam modo accidentium ea intelligimus: quod abique mentali obiectiva eorum ab Essentia præcisione fieri, intelligi non potest.*

4 Quartò Nyssen. citato loco ex lib. postea, de Trinitate, ad Eustachium aliud, & aliud esse Essentiam Dei, & vnumquodque ex significatis diuinorum nominum concludere: quia, quorum ratio, definitioque diversa est, ut significatis diuinorum nominum euenire ait, eorum quoque Natura, seu Essentia, debet esse diversa: quomodo autem aliud, & aliud significata eorum nominum erunt, si idem ipsum, impræcandibile adhuc per mentem, significant: sed Basil. 1. contra Eunom. med. circiter, mentalem Attributorum Dei diuisionem, quam fieri præmisserat, sic explicat: *Incorruptibilem, ac ingenitum Deum dicimus diverso mentis obiectu*. Obiectus autem mentis, non eius representationem, sed representatum, quod menti obicitur bene, imò mediocriter etiam latinis, significat. Quemadmodum, & prospectus, non oculorum prospectantiam, seu visionem significat, sed quod oculis proponitur prospectandum, sic quod Hæpanè dicimus. *O que visus tenemus de se aqua!* Latine verendum est. *O que visus prospectus!* (non autem oculos, seu prospectantias,) habemus! Sanè adeo præcisionem obiectivam ex parte obiecti, & significati per conceptus, & nomina diuinorum Attributorum certam, omnibusque tam Patribus, quam Philosophis notam æstimavit Basilus, ut oppositum ritu, quam argumentis relegandum iudicauerit loco citato vers. med. *Quis pacto* (aiebat ille.) *Non irridendus, si Providentiam rursus Substantiam, eodem modo Præscientiam, & omnem item operationem Substantiam putet*. Dei autem operatio, & substantia non modus

modus noster cognoscendi est, ut patet, sed quod in Deo est.

5 Sexto item ex Patrum ferè omnium auctoritate, sic argumentor. Omnes Patres (vltia recitatos etiam) inter Essentiam, & Attributa distinctionem rationis, quæ verè sit talis, & quæ verè attributa per rationem ab Essentia distincta dicantur, sunt interpretandi: atqui distinctio rationis, verè talis, Attributorum ab Essentia sine eorum ab Essentia, & è contra, obiectiua præfatione esse non potest: ergo Patres vno ore præfationes obiectiua Essentia ab Attributis, & è contra, horum ab illa fatentur. Minor probatur: quia, quod distinguitur verè ab alio, necessariò non est illud, aut formaliter, aut consequenter: sed nequeunt Attributa verè non esse per rationem Essentia, nisi per rationem, & cognitionem Essentia non appareant, nec cognoscantur Attributa, neque è contra: quod ipsum est præfationis obiectiue per rationem, Essentia ab Attributis, & è contra: ergo nequeunt verè hæc per rationem distinguantur sine præfatione obiectiua. Dices verè dici, distinguantur per rationem idem obiectum ex parte etiam obiecti idem, ex eo, quod distinctis cognitionibus attingatur: prout cognitum enim hac cognitione à seipso, prout alia cognitum, diuersum, ac non idem est. Contra: ergo ex eo, quod Deus, vel nos, vnius obiecti diuersas cognitiones in se, vel in alio, atque in alio per diuersa media habemus, imò & in se, vel per idem medium ex nobis diuis per illud ipsum, illiusmet habeamus, verè illud ipsum obiectum dicitur per rationem distinctum. Nam, prout cognitum per vnam cognitionem, non est cognitum per aliam.

6 Contra Secundo: quia, licet cognitiones, à quibus idem obiectum tangitur, & tanquam à formis denominatur, diuersæ sint, alii inde, neque ipsum distinctum verè dici, adhuc per rationem potest. Nam distinctio vera, in quovis genere distinctionis, pluralitatem dicit extremorum, inter quæ est, & de quibus dicitur: hic autem non cognitionem, sed obiectum, seu Attributorum, & Essentia distinctio per rationem dicitur: ergo, ut verè dicatur, & sit, satis non est cognitionem de eodem prorsus obiecto diuersas, sed obiectorum pluralitas, & diuersitas requiritur. Contra Tertio: quia, quodvis subiectum, prout affectum vna forma, non est idem atque, ut affectum alia forma, siue intrinseca, siue extrinseca: & tamen diuersitas, & distinctio formarum satis non est, ut verè dicatur à seipso distinctum, ut patet exemplis mille. Quarto, si id satis foret, ut verè aliquid distinctum esset, ac diceretur, nulla esset in propositionibus contradictio. Nam idem subiectum, prout informatum albedine, distinguat verè dici potest à seipso, prout sine illa, siue cum negatione albedinis: cum nihil magis diuersum, & oppositum albedini, quam eius negatio: ac proinde, verè dici potest Petrus est albus, Petrus non est, albus simul. Quinto: ad unitatem veram rationis satis non est plura obiecta concipi, vnicò conceptu formali, sed ea ex parte obiecti adunata, siue, ut vnum concipi: alioqui cognitionis pluribus, etiam, ut pluribus dissimilibus, fieret vniuersale metaphysicum: ergo, ut sine verè prædicata vnius Dei diuina per rationem plura, & distincta, diuersis cognitionibus, idem ex parte obiecti concipi satis non erit: sed necessariò plura ex parte obiecti debent concipi, & apparere: quod absque obiectiui præfationibus fieri nequit: ergo dicendum est plura nos ex parte obiecti concipere cum Essentia Dei, & cum eius Attributa concipimus: quorum neutrum integer Deus conceptus sit (cum plures diuini veri non sint, sed impossibiles: ea vero prædicata vera, & realia sint) sed prædicata diuina, quæ Deum integrum metaphysicè, & per rationem component nostram, quod erat probandum.

7 Septimo arguo: Deus lumine naturali, atque ex naturalibus, absque Fidei lumine euidenter demonstratur, & cognoscitur per omnes Theologos, & tamen eisdem contentantibus non cognoscitur (imò neque ex eis solis principiis cognosci potest) Trinus in Personis: ergo Essentia Dei cognoscitur ignoro eius Attributo Trini in Personis: quod est aperte per rationem ex parte obiecti illam præfationem cognosci. Respondet Hurtado, attingi aquè immediatè, & primò Trinum in Personis, quia Deitas, & Trinitas idem reipia sunt: alii non diiudicari an Trinus sit, quia id media non ostendunt, neque arguunt. Sed contra. Impossibile est idem omnino, etiam ex parte obiecti, obiectum eisdem mediis, & discursu ostendi, & argui euidenter, & clarè, quin eodem discursu, & mediis eadem claritate ostendatur, & arguatur. In hoc enim est euident, & euidentior contradictio, quam hic auctor conatur inferre in præfationibus vnius formalitatis rei physice eiusdem ab alia, eidem rei identificata: atqui Deitas, & Trinitas idem omnino obiectum, etiam ex parte obiecti est: ergo impossibile est Deitatem ostendi, & argui euidenter, & clarè ex naturalibus mediis, quin ex eodem discursu, & ex mediis eisdem arguatur, & ostendatur euidenter, & clarè Trinitas. Vel contra, si ita non arguitur Trinitas, obiectum idem ex parte obiecti non est, ut contendimus. Denique omitto quod distinctio hæc non est rationis distinctio verè (ut Patres, & Theologi aiunt,) si distinctio diuinorum est, sed verè realis cognitionum pluralitas, quæ sola est realis, & realiter est. Sed ad præcipuum argumentum respondet Quieto, Secundo: Per cognitionem illatam ex mediis naturalibus de existentia Dei, Deum Trinum cognosci, non quidem per conceptum respondentem huic propositioni: *Deus est Trinus*, sed per confusorem alium huic respondentem: *Deus est vnus*: ex vi cuius ab alio non Trino Chimerico non discernitur Deus, sicut per primum: atque hanc diuersitatem non esse formaliter, & directè in obiecto primario cogniti, sed in cognitionibus, & obiectiue in mediis: quia idem obiectum per diuersa connotata, in vtrâque propositione cognoscitur. Inuoluit solutio effugia omnia, nempe tria non præficientium. Per diuersitatem cognitionum, diuersitatem mediorum, & connotatorum diuersitatem singularium refellitur.

8 Et primò, diuersitatem connotatorum, quæ in re præfenti non est, sed mediorum, seu motiuorum solum ad assensum Dei, ut Trini per reuelationis medium vnicum, ex quo format Christianus conceptum, & iudicium huic propositioni respondens: *Deus est Trinus*: quod connotatum Trinitatis non est: & Dei vnus per media naturalia, ex quorum tantum cognitione in præmissis deducitur, ac formatur iudicium his vocibus respondens: *Deus est vnus, vel Deus est*: In qua cognitione non cognoscitur Deus relatè ad creaturas, licet in præmissis ita fuerit cognitum, sed Dei entitas, & Essentia singularis. Insuper Philosophus Ethnicus ex mediis naturalibus cognoscens Deum vnum, seu Deum esse, non idè ignorat absolute esse Trinum, quia hoc non cognoscit ex reuelatione, siue quia reuelationem ignorat: id enim solum potest efficere, ut ex reuelatione ignoret: ergo, si aliunde per possibile, vel impossibile, sciret, absolute sciret Deum esse Trinum sine reuelatione (ut præfidentes aiunt cognosci cum ex naturalibus cognoscitur Deus vnus) nihilque de nò scit, cum reuelatio de Deo Trino accedit. Ac proinde ex naturalibus cognoscitur Deus Trinus absolute contra Patres, & Theologos omnes: vel datur inter hæc præfatio obiectiua, ut contendimus. Et sanè mediorum, ad quàm confugiunt, diuersitas, quibus iudicium internum, & cognitio habetur, quæ vocali huic propositioni respondet. *Deus est vnus*, ab eis, quibus hæc habetur: *Deus est Trinus*. Extra chorum ad rem præsentem adducitur. Loquendo enim de conceptibus formalibus, ac non obiectiui diuersis, ut hi necessariò loquuntur, non contendimus eos diuersos non esse, per quacumque media habeantur, sed solum eorum primo, vel non attingi Deum Trinum ex mediis, quibus euidenter attingitur Deus vnus, qui idem realiter Trinus est, ac proinde in diuinis dari præfationes obiectiua, vel attingi, & cognosci Trinum etiam ex mediis solum naturalibus, & omni prorsus reuelatione seclusa: quod est, ut diximus, absurdum, & contra omnium Patrum, & Theologorum sensum, atque contra Philosophorum sapientissimorum constanti, de Deo Trino ignorantia (eorum etiam, qui ex naturalibus Deum vnum censentur demonstrasse) manifestam experientiam.

9 Atque inde etiam primò illud de diuersitate cognitionum effugium obduratò obturatur. Etenim quid sit claritas illa, & modus expressior cognoscendi, & proponendi, ut vnum eundem Deum Trinum reipia, & identicè Vnum per conceptum, & iudicium internum his vocibus respondens: *Deus est vnus*, quibus vnus externè explicatur.

ORTEGA
In a part
D Via

explicatur, Trinus autem non item, sed confusus, quam per aliud: *Deus est Trinus*, reale aliquid in primo iudicio est: vel ergo reale modo, & expressione attingitur, & iudicatur Deus Trinus, vel secus. Si iudicatur, Philosophus absque reuelatione, eadem claritate, & modo expressionis ex eisdemque mediis naturalibus, quibus euidenter cognoscitur demonstratur, & iudicatur in conclusione Deum unum, cognoscitur & iudicatur Trinum contra Patres, & Theologos omnes. Si non ita iudicatur: ergo praescinditur in eadem entitate Dei Trini, praedicatum Dei, a praedicto Trini; ex parte obiecti: id enim est praescindere ex parte obiecti, cognoscere aliquo modo rei praedicatum, non cognito alio, in quo eadem contradictio, quam in nos, non praescindentes obiciunt, (si vera contradictio esset) aperte in ipsos regeretur; quod argumentum nullatenus emollitur ex eo, quod per primum iudicium, licet totus Deus cognoscatur, & discernatur ab omni non Deo, possitque reddi à sic iudicante ratio Dei Vnius; non tamen discernitur ab omni non Trino, nec possit ratio reddi ab illo Trinitatis, sicut per secundum. Si enim adeo clare Deus, etiam totus secundum praedicatum Trini cognoscitur, & iudicatur per primum iudicium, sicut cognoscitur, & iudicatur Vnus, dubio procul discernitur ab omni non Trino, possetque ratio reddi à sic iudicante Dei Trini, seu Trinitatis, sicut per illud iudicium ab omni non Deo discernitur, possetque Deitatis ratio reddi eo precise, quod Deus Vnus clare cognoscitur per illud in horum sententia: quamquam ad iudicium discernendum opus est iudicio comparatio, ad quod utriusque extremi cognitio, & iudicium est opus; non est autem opus, ut cognoscatur Deus, Vnus Deus, per media naturalia, Vel Trinus ex reuelatione de aliis entibus, quae non sunt Deus, vel alius, quae non sunt Trina cogitare: ne dum iudicare, ut patet. Imò vero facta comparatione Dei, ut Vnius, cogniti per primum iudicium ad entia, quae non sunt Deus, & omne non Trinum, quoquo modo cognitum, non cognoscere dissimilitudinem, quae repleta in Deo cognito ab omni non Trino, in aduersariis, sententia etiam est, praescindere proculdubio est.

10 Proximo absurdo affinia plura ex ablatione obiectuarum praescisionum inferri possunt: ex quibus nonnulla tandem summam percurram. Primo enim errores omnes, qui circa Dei Substantiam in Ecclesia extiterunt, fuisse impossibiles. Nam Arius, v.g. Confubstantialitatem Verbi negans verbis, cum Dei existentiam, Sapientiam, & plura alia vera praedicata Dei recognosceret, Confubstantialitati eius, quam verbis negabat, interior assentiebatur: cum vnum ab alio praescindere non posset in eadem entitate. Imò vero, cum illa externè etiam fateretur, illam externè etiam ferebatur, cum per voces praescisio aequè, atque per conceptus repugnet: quare non haereticus damnandus esset, sed stoliditatis, quod contradictoria fateretur. Secundum aequè clare reuelasset Deus Hebraeis verbis illis. *Ego sum, qui sum*, Trinitatem, ac suam Essentiam, & Deitatem; quod est contra Patres, & Theologos: ut videre est apud Bellarmin. lib. 1. de Christo, Valent. controuer. de Trinit. lib. 5. Valq. 1. par. dist. 108. Ruiz d. 63. Tertium. Haec apud Theologos omnes Sancta, dici non possent. *Deus voluntate vult, non intellectu*. Item *Deus in quantum Vnus causat, non in quantum Trinus: ut Omnipotens, non ut Aeternus*, ac fere omnia, quae per reduplicatiam de Deo dicuntur, dici non possent: cum adhibita reduplicacione alteri praedicato diuino falsitatis argui possent. Etenim idem obiectum est, de quo affirmatur, & negatur praedicatum idem iuxta non praescindentes. Neque Intellectio, & Volitio diuina, actus intelligendi, aut amandi è suo conceptu dicuntur: quia Voluntas, Intellectus, Essentia, Personalitates Dei, quae idem ex parte obiecti, etiam obiectiue, apud non praescindentes sunt, tales è suo conceptu non sunt. Quod ex vna, vel alia formalitate de Deo dicitur, aut inquitur an Deo conueniat, ridicule, & nugatorie inquireretur. Item & haec quae serio à Theologis examinantur, in quo Essentia Dei consistat: An detur in Deo Intellectus, & Voluntas per modum actus primi? An Omnipotentia consistat in actuali Dei Intellectione, & volitione? An Attributa sint proprietates metaphysicae Dei? Imò an sint Attributa diuina in Deo, & similia in-

numera. Si enim idem ex parte obiecti, etiam obiectiue, cuncta diuina sunt; plerumque horum, & similia idem sunt, ac quaerere an Petrus sit Petrus? Plura etiam de subiecto non supponente sunt, vel in terminis implicent, vel in ipsa quaestione propositione habent conceptam solutionem.

CERTAMEN IV.

Mutua Essentiae, & Attributorum inclusionem formalem explosa, esse verè Attributa metaphysica in Deo concluditur, aliisque leuioribus quaestiuiculis fit satis.

1 **E**X dictis contra non praescindentes certam. 3. Satis mutua formalis inclusio Essentiae, & Attributorum reiciebatur. Si enim diuinum quodvis praedicatum caetera formaliter includit. Vnum quidem, atque idem, non plura, & diuersa, ex parte obiecti concipimus, cum de vno, vel omnibus Dei praedicatis, & formalitatibus, siue tanquam de subiectis, siue tanquam de praedicatis cogitamus. Quare argumenta omnia contra non praescindentes ex parte obiecti facta, aequè valide contra hanc mutua inclusionem decernant: quare eis rependunt, & contra eam applicandis abstinere. Similiter abstinere aliis argumentis, quae contra similem mutua inclusionem Essentiae, & Personalitatem dedi citata controuer. 8. de Trinit. quaest. 4. praefertim duarum repugnantiarum, quas certam. 1. num. 3. & 4. in simili eorum sententia deprehendi. Alteram, in ipsis terminis, & vocibus, quibus ea sententia proponitur. Alteram, quam nuper expendi, in consequentia manifestae Doctorum, quibus hoc certamine pugno. Cum enim hi ex praescindentes obiectiue Essentiam ab Attributis, & e contra sint, hanc opinionem negare implicatione, & contradictione manifesta coguntur: cum vnicum solum obiectum, etiam non solum realiter, & physice idem, sed idem & vnicum obiectiue etiam, & intentionaliter in his omnibus ex mutua eorum in aliis inclusione fateri teneantur, ut modo dicebam: id quod, nec sententiae huius Antesignanum Soarium nostrum latuit, ut notabam certam. 1. num. 5. siquidem 1. de Essentia, & Attributis cap. 13. citato ad Nominalium sententiam planè se recepim. 8. respondens: nihil in re concepta, etiam ex parte obiecti, includi in vno, quod non includatur in alio: solumque ex nostro modo diuerso concipiendi dici per rationem distinguere; quae est aperta non praescindendum sententia.

2. Ex Partibus ea omnia, quae dedimus certam. 3. n. 2. mutuam hanc Essentiae, & Attributorum inclusionem excludunt; Primum, dum synonyma diuina nomina negant, forent autem synonyma ex mutua hac inclusionem, cum nullum non significaret, quod aliud. Secundo: quod diuina nomina attributalia non significant Essentiam siue substantiam Dei. Tertiò quod significant ea, quae sunt circa naturam, siue in natura, atque, ut eius accidentia; Quarto, quod aliud, & aliud significant Dei nomina, & significatorum per illa diuersae definitiones sint; Quintò Basilij irrisorem subeunt: nam Sapientiam, & caetera attributalia nomina significant Substantiam aequè, atque nomen Substantia, defendunt; Sextò, distinctio rationis Essentiae, & Attributorum, quae verè rationis distinctio sit, à Patribus altera, & Theologis, hac mutua inclusionem aboletur, ut constat ex discursu facto n. 5. Septimò Athanas. Basil. Chryl. & alij apud Ruiz citatur, ut aliquod etiam ex communibus praedicatis de Deo affirmant, vel negent, reduplicatiuis vnum supra vnum, vel aliud praedicatum diuinum cadentibus: quae sine mutua praedicatarum diuinorum exclusionem obiectiua, fieri concipi que non possunt; Octauò. Patres plures aiunt, apud eundem Ruiz, & citatos pro nostra sententia Doctores, plura esse diuina in Deo, etiam communia; & tamen ea omnia esse vnum, ut ex Bernardo, & aliis recitabamus d. 2.

d.2. qu.1. & 3. quibus in his, quæ in Deo sunt, plura distincta per rationem, & metaphysice inter se dari, quæ tamen res ipsa idem sunt, aperte docent: quod cum mutua hæc diuinorum prædicatorum communium inclusione cernitur minime potest. Nono denique, Patres, & Theologi de Dei prædicatis communibus, in numero loquuntur plurali: quod, si ea inter se distincta conciperent, minime efficere possent, ut modo dicebam. Quare mutua hæc attributorum, & Essentia inclusio omnino Patribus aduersa censenda est: nostra verò asserta exclusio eorum inuicem, omnino eisdem Patribus semper, & constanter amica, & familiaris.

3. A ratione verò præter argumenta data cert.2. contra non præcidentes obiectiue pro necessaria obiectiua prædicatione adæquata Essentia à Personalitatibus, & d.8. de Trinit. quæst.4. (ex qua eadem in prædicatis communibus futura conueniunt, ut certam. illo secundo num.1. obseruabamus, ac proinde & mutua hanc inclusionem impugnat) alia subiungam, quæ dedi in simili, eadem disp.8. de Trinit. quæstione 3. numero 2. Primum enim clarius, distinctiusque cognoscitur entitas diuina conceptibus respondentibus pluribus, vel omnibus vocibus prædicatorum diuinorum, quam conceptu unico respondentente nomini vni diuino. At maior claritas stare nequit in repetitione, & multiplicatione eiusdem conceptus obiectiui æque obiecti eodem; ergo stat in eo, quod vnoquoque conceptu explicatiùs, & per partes metaphysicas obiectiui Deus proponitur, quod argumentum etiam non præcidentes impugnat: Neutris autem patet recursum ad diuersa extrinseca connotata. Pone enim conceptus plures esse de prædicatis pluribus communibus diuinis, quæ extrinsecum connotatum, nec habent, nec sonant. Secundo: Hæc propositio *Essentia diuina est Essentia diuina*, diuersa, faciliusque est ad assensum, quam hæc. *Essentia diuina est Sapientia*, vel *Bonitas*: Atqui, nisi diuersum quid Sapientia ab Essentia, ac etiam Bonitas ex parte obiecti forent, vna ab altera, nec differrent, nec assensum haberent faciliorem. Tercio: Nihil quid diuersum essent Essentia, & attributa omnia, locus comparationi inter ipsa, quoad prioritatem, posterioritatem, & perfectionem, & alia esse non possent, neque quæstioni: equis enim, non velans, in his Essentiam cum Essentia, aut Sapientiam cum Sapientia compareret, aut de eiusmodi comparationibus inquirat: Quæro: sapientissimæ de Essentia, vel vno attributo agimus aliorum profus immemores, ut patet ex d.2. & constat rursus ex d.4. & 9. ubi de Attributis singulariter agitur. Quinto: Attributa diuina, vnumquodque diuersum habet propriam definitionem, & demonstrationem ab alio quouis, & ab Essentia: quod autem idem ex parte obiecti formalitatis est, atque in alio mutuo includitur, eadem definitione clauditur, eademque demonstratione, & discursu probatur cum illo. Sexto: vsus reduplicatarum in diuinis prædicatis communibus, de Deo agentibus frequens, ineptus hac mutua inclusionem redditur. Septimo: nomina tot Dei synonyma non sunt, ac proinde eorum significata ex æquo sunt, sicut & nomina diuersa. Octauo: in creatis, pluribus conceptibus etiam obiectiui (in horum præcipientium, cum quibus agimus sententia) eoque pluribus, quod creatum perfectius est, res constent: ergo potiori iure in Deo infinite perfectiore, omniumque summæ perfectio, & perfectissimum.

4. Contra duplicem conclusionem vtriusque certaminis proximi arguit. Dei prædicata nequeunt distingui distinctione rationis ratiocinata, seu cum fundamento in re: atqui ea solum, quæ ita distinguuntur diuersa ex parte obiecti sunt: ergo prædicata diuina non distinguuntur, ac feceruntur vere vicissim alterum ab altero obiectiue, per rationem; Maior probatur: quia ea solum prædicata res ipsa eadem distinguuntur cum fundamento in re per rationem, quæ in ordine ad diuersa connotata extrinseca concipiuntur: ut patet in animali, & rationali hominibus, & similibus: atqui pleræque, & plura prædicata diuina non habent, nec concipiuntur in ordine ad extrinseca connotata: ergo nec distinguuntur per rationem cum fundamento in re. Si autem de pluribus id verum sit, de reliquis etiam erit. Nam in illis eadem argumenta probant, distinguere debere: quare si de illis non

probant, nec de his probant. Respondent negando primam minorem. Ad eius probationem negatur maior, cum Ruiz d.12. de Trinit. sect.4. numer.2. cum Sancto Thoma, Molina, Gillio, & aliis: qui id in diuinis negant. Ego autem vniuersim. Nam neque in creatis, prædicata omnia, quæ ratione ratiocinata, seu cum fundamento in re distincta concipiuntur, in ordine ad diuersa connotata extrinseca concipiuntur: ut patet in prædicato entis, & existentia, quæ in homine sunt, & in aliis bonitatis, veritatis, & similibus eiusdem: quod etiam in diuinis pluribus euenire supra ostendebamus.

5. Sed instabis. Fundamentum in re, quod distinctio rationis ratiocinata requirit, vel debet esse in res ipsa, in qua prædicata distinguenda identificantur, vel in connotatis extrinsecis, in ordine ad quæ distincta rei eiusdem prædicata concipiuntur: atqui in Dei entitate simplicissima nequit esse eius distinctionis fundamentum: ergo erit in extrinsecis connotatis diuersis, in ordine ad quæ eiusmodi prædicata concipiuntur. Minor probatur. Nam res vna, & simplex physice, nedum vniuersa, & simplicissima entitas Dei, potius præbet fundamentum, ut vniuersa, ac simplicissime concipiatur. Negatur tamen minor. Ad eius probationem, nego rem simplicissimam non præbere fundamentum capacitatis (licet non præbeat fundamentum exigentia absolute, ut eius prædicata ratione distinguantur) id quod satis est, ut absolute eius distinctionis fundamentum præbeat. Etenim eo ipso, quod perfectior entitas, & identitas rei est, plura adunare debet, quæ in aliis imperfectioribus entibus sunt dispersa: & si sit perfectissima, & vniuersa, omnia, quæ in omnibus, ut patet in homine, qui, quia sublimitatibus, & corporeis perfectior, omnia imperfectiorum bona, & prædicata in se adunat, capaxque proinde est, & fundamentum præbet, ut plura prædicata in ipso distinguamus, qui præ intellectus nostri, & modi cognoscendi tenuitate, non nisi partitis ex parte obiecti conceptibus illum adæquate cum aliqui claritate pro hoc statu percipere valeamus: quod longe magis à perfectissima Dei entitate exhibetur, cuius infinitus perfectionum cumulus efficit, ne vno abstractiuo, & per species alienas habito conceptu, à nostra imbecillitate simul, semelque capiatur.

6. Obiectioni de Dei Simplicitate aduersariis vtriusque fecimus facis, atque authoritatibus pro mutuo includentibus. Argumento de contradictoriis, pro non præcipientibus occurrimus in dialect. controuers. illudque regessimus contra ipsos cert.3. & 4. quare nihil hic de eo dicendum. Pauca autem de alia quæstione: an Attributa ab Essentia tanquam res à re, an tanquam modi à re per rationem distinguantur: Ex dictis enim d.8. de Trinit. quæst.3. certam.2. num.5. constat, ne Personalitates quidem tanquam modos à re, sed tanquam res à re distingui, & Patrum eos modos appellantium sensus. Unde potiori iure Attributa ut res à re ab Essentia distinguuntur per rationem, idque probat argumentum quartum num.3. Neque modus obiectiui esse alterius obiecti potest, qui potest sine illo, ut ibi dicitur menti obiecti, & cogitati, quare & obiectiue esse sine illo: sicut, nec quod sine alio physice esse potest, illius modus physicus dicendus est. Quod autem Attributa actus metaphysici Essentia sint, & dicantur (ex quo Murciani Recentiores modos Essentia esse per rationem nostram defendunt) nullus est ponderis. Nam quicumque effectus, non modalis etiam, actus suæ potentia directæ à Philosophis dicitur. Denique omittenda à nobis illa quæstio est, An respectu videndum clare Deum, diuersum quid ab Essentia, Attributa ex parte obiecti sint? Ac proinde an sint vera Attributa metaphysica respectu illorum? Vtræque enim quæstio eadem cum illa est. An clara visione possint obiectiue, physice eiusdem formalitates præcipienti? In qua respondimus affirmatiue, citatis d.8. de

Trinit. quæst.3. certam.2. num.3. ac sapientius controuersis de Incarnat. de Logica, & Metaphysica.
